

מערכי שיעור מלאים – בדרך בטוחה

שבוע הבטיחות בדרכים • לכל רמה 45 ו-90 דקות, "הבחירה באחריות" הרב-תחומי ויום שיא בתחנות. כל מערך: זמנים, מה עושים, מה אומרים, שאלות, תוצר וכרטיס יציאה.

מקורות לשיעורי "הבחירה באחריות"

כי תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפל הנפל ממנו (דברים כ"ב, ח')

וכי יפתח איש בור או כי יכרה איש בר ולא יכסנו ונפל שמה שור או חמור. בעל הבור ישלם... (שמות כ"א, ל"ג-

ל"ד)

השיר: עוסקים ברעיון של שיר ידוע על שתי דרכים שמתפצלות ביער ועל הבחירה בדרך אחת – בלי לצטט ממנו. אפשר לספר את הרעיון במילים שלכם.

רואים ונראים – מזהים סכנה לפני שהיא קורית

רמה: יסודי • משר: 45 דק'

מטרות:

- לזהות סכנות במצבים מוכרים בדרך לבית הספר ובחזרה
- לנמק בעזרת "כי" ו"לכן" למה בחירה מסוימת בטוחה
- לנסח יחד כללים לאמנת בטיחות כיתתית

הכנה: מקרן או מסך – מסלול "נחשו ובדקו" • פתקים דביקים בשני צבעים • בריסטול לאמנה

זמן	מהלך
5'	<p>פתיחה – "מה אני רואה?"</p> <p>מקרינים את התמונה הראשונה ב"נחשו ובדקו" (אוטובוס עומד בתחנה). לא מגלים את התשובה.</p> <p>המורה: "לפני שאנחנו חוצים, המוח שלנו צריך לעשות ניחוש חכם: מה עלול לקרות עוד שנייה? היום נתאמן בזה כמו בלשים."</p> <p>שאלות: מה רואים בתמונה? • מה עלול לקרות עוד רגע?</p>
15'	<p>נחשו ובדקו בזוגות</p> <p>כל זוג מקבל 4 מצבים. בכל מצב: (1) כותבים ניחוש על פתק צהוב, (2) חושפים את התשובה, (3) מסמנים ✓ אם צדקו. חשוב: מנמקים במשפט אחד עם "כי".</p> <p>המורה: "אני לא מחפשת רק את התשובה הנכונה – אני מחפשת את ה"כי". למה זה מסוכן?"</p> <p>שאלות: מה המשותף לסכנות שמצאנו? (לא רואים אותנו / אנחנו לא רואים) • מה עוזר לנהג/ת לראות אותנו?</p>
10'	<p>משפט, כי, לכן</p> <p>בלוח: "דני חצה מאחורי האוטובוס, לכן..." • "הנהגת עצרה לפני המעבר, כי..." • כל תלמיד/ה משלים/ה משפט אחד בכתב ומקריא/ה לחבר/ה.</p> <p>המורה: "כי – מסביר למה. לכן – אומר מה קרה בגלל זה. בואו נשים לב לאיזו מילה בחרנו."</p> <p>שאלות: איפה בא ה"כי" – לפני הסיבה או לפני התוצאה?</p>
10'	<p>אמנת הכיתה</p> <p>כל קבוצה בוחרת כלל אחד שהיא "אחראית" עליו, מנסחת אותו בגוף רבים ("אנחנו...") ומוסיפה לאמנה במחולל.</p> <p>המורה: "כלל טוב הוא קצר, ברור ואומר מה כן עושים."</p>
5'	<p>סיכום וכרטיס יציאה</p> <p>כל תלמיד/ה כותב/ת על פתק: "מחר בדרך לבית הספר אני אשים לב ל-... כי..."</p>

תוצר: אמנת בטיחות כיתתית (בריסטול/הדפסה) + פתקי "נחשו ובדקו"

כרטיס יציאה: "מחר בדרך לבית הספר אני אשים לב ל-... כי..."

הבדלה: מתקשים/ות: עובדים עם 2 מצבים ומשפט מוכן להשלמה. מתקדמים/ות: ממציאים מצב חמישי לזוג אחר.

גש"ר מאח"ד: ש = שייכות (כולנו חתומים על אמנה אחת), ד = דמיון (מדמיינים מה יקרה עוד שנייה).

הבחירה באחריות - הדרך, המעקה והכדור שהתגלגל

רמה: יסודי • משך: 90 דק'

מטרות:

- להבין ש"דרך" היא גם בחירה - ובכביש הבחירה הבטוחה היא לפי הכללים
- להכיר את מצוות "מעקה" ולמצוא "מעקה" בחיים שלנו (קסדה, חגורה)
- לתרגל משפטי סיבה ותוצאה (כי, מפני ש, לכן)
- לנתח דילמה בששת כובעי החשיבה ולהגיע להחלטה

הכנה: כרטיסי צבע/כובעים בששת הצבעים • דף "הכובעים שלנו" (בקובצי ההדפסה) • תמונה של גג שטוח (אפשר לצייר על הלוח)

זמן	מהלך
10'	<p>פתיחה - סיפור שני השבילים</p> <p>המורה מספרת/ת סיפור קצר משלנו: "יעל הגיעה לפינת הגינה. שביל אחד קצר - דרך החניה, בין מכוניות. שביל שני ארוך יותר - על המדרכה עד מעבר החצייה. החברים כבר רצו בשביל הקצר..." עוצרים לפני הסוף.</p> <p>המורה: "בסיפורים, בחירה בשביל משלכם יכולה להיות אמיצה. אבל ברחוב - לפעמים האומץ הוא דווקא ללכת בשביל הארוך."</p> <p>שאלות: באיזה שביל הייתם בוחרים? למה? מתי "ללכת כמו כולם" טוב, ומתי לא?</p>
15'	<p>מעקה לגג - מעקה לי</p> <p>מציגים גג שטוח בלי מעקה. קוראים את הפסוק "וַעֲשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגִגְךָ" ומסבירים במילים פשוטות: מי שבונה בית צריך לדאוג שאף אחד לא ייפול - עוד לפני שמשהו קרה. בזוגות: מה ה"מעקה" שלנו בדרך? (קסדה, חגורה, אפוד זוהר, להחזיק יד, לחכות לירוק).</p> <p>המורה: "המעקה לא מחכה שמישהו ייפול. הוא שם מראש. גם הקסדה שלנו - חובשים אותה לפני הרכיבה, לא אחרי."</p> <p>שאלות: למה בונים מעקה לפני שמישהו נפל? מה ה"מעקה" שאתם שמים כל בוקר?</p>
15'	<p>לשון - כי, מפני ש, לכן</p> <p>משחק "חצי משפט": המורה אומר/ת חצי משפט, והכיתה משלימה. "חבשתי קסדה, לכן..." / "עצרנו ליד המדרכה מפני ש...".</p> <p>אחר כך כל אחד/ת כותב/ת 2 משפטים משלו/ה בדף.</p> <p>המורה: "כי ומפני ש - מסבירים סיבה. לכן - מכריז על תוצאה."</p> <p>שאלות: מה קורה למשפט אם מחליפים את "כי" ב"לכן"?</p>
5'	<p>הפסקת תנועה</p> <p>"רמזור אנושי": אדום - קופאים, צהוב - מתכוננים, ירוק - הולכים במקום. המורה מחליף/ה צבעים מהר.</p>
35'	<p>כובעי החשיבה - הכדור של נועם</p> <p>מקרינים את הדילמה של נועם בכלי "כובעי החשיבה". מחלקים את הכיתה ל-6 קבוצות, לכל קבוצה כובע. כל קבוצה עונה על שאלות הכובע ונציג/ה מקליד/ה או אומר/ת. בסוף - הכובע הכחול (המורה או קבוצה) מסכם החלטה. דגש: הכובע האדום - זה בסדר לפחד שיקראו לנו "פחדנים"; הכובע הירוק - פתרונות כמו לקרוא למבוגר/ת.</p> <p>המורה: "כל כובע הוא משקפיים אחרים. אף כובע לא "צודק" לבד - יחד הם עוזרים לנו להחליט."</p> <p>שאלות: מה היה הכי קשה לנועם? איזה כובע עזר לכם הכי הרבה להחליט? מה הייתם אומרים לחברים שצועקים "רוץ!"?</p>
10'	<p>סיכום וכרטיס יציאה</p> <p>חוזרים לסיפור השבילים: מה יעל בחרה בסוף? הכיתה ממציאה סוף. כל תלמיד/ה ממלא/ה כרטיס יציאה.</p> <p>המורה: "היום ראינו שאחריות היא בחירה - והיא מתחילה עוד לפני שמשהו קורה."</p>

תוצר: משפטי סיבה-תוצאה + לוח הכובעים של הכיתה + סוף לסיפור

כרטיס יציאה: "המעקה שלי בדרך הוא ____, כי ____."

הבדלה: עולים/ות בכיתה: משפטי עזר בכרטיסי הכובעים. מתקדמים/ות: כותבים את סוף הסיפור משתי נקודות מבט.

מעש"ה: ה = הקשבה לחבר/ה שמפחד/ת, גש"ר מאח"ד: ח = חשיבה (קובעים), א = אמונה ביכולת לבחור נכון.

חלקי הדיבר בכביש – משפטים שמצילים חיים

רמה: חט"ב • משך: 45 דק'

מטרות:

- לזהות שם עצם, שם תואר, פועל, תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור, כינוי גוף ושם מספר במשפטי זה"ב
- להבחין בין שם תואר לתואר הפועל (מהיר / מהר)
- לבחור מילת קישור מתאימה לסיבה, לתוצאה ולניגוד
- לנתח סיסמת בטיחות לפי חלקי הדיבר שבה

הכנה: מקרן – יחידת "חלקי הדיבר" באתר • דף העבודה "חלקי הדיבר בדרך" (קובצי ההדפסה) • טושים בשמונה צבעים

זמן	מהלך
5'	<p>פתיחה – סיסמה על הלוח</p> <p>כותבים: "עוצרים, מסתכלים, חוצים לאט." שואלים: מה המילים האלה עושות? למה אין כאן אף שם עצם?</p> <p>המורה: "סיסמה טובה היא משפט קצר מאוד – וכל מילה בה נבחרה בכוונה. היום נהיה בלשי מילים."</p> <p>שאלות: למה הפעלים בהווה רבים? (מזמינים את כולנו) • מה "לאט" מוסיף?</p>
8'	<p>תזכורת קצרה – 8 חלקי דיבר</p> <p>כרטיסי "מה זה?" ביחידה: לכל חלק דיבר – שאלת זיהוי + דוגמה מהכביש (קסדה / זהיר / חוצים / לאט / על / לכן / אנחנו / שלושה).</p> <p>המורה: "שם תואר מתאר שם עצם – "רוכבת זהירה". תואר הפועל מתאר פעולה – "רוכבת בזהירות, נוסעת לאט".</p> <p>שאלות: איך בודקים אם מילה היא פועל? (אפשר לשנות זמן: חוצים/חצינו/נחצה)</p>
12'	<p>זהו ומיינו</p> <p>בזוגות: "זהו את חלק הדיבר" (10 משפטים) ואז "מיון מהיר" של מחסן המילים. מי שמסיים/ת – "מהר או מהיר?".</p> <p>המורה: "בכל טעות – עוצרים ושואלים: מה המילה עושה במשפט?"</p>
10'	<p>סיבה, תוצאה וניגוד</p> <p>תרגול "מילות קישור" ביחידה. אחר כך כל תלמיד/ה כותב/ת משפט אחד על דילמה מהכביש עם "אף על פי ש..." ומשפט עם "לכן".</p> <p>המורה: "בגלל ועקב – לפני שם עצם (בגלל הגשם). מפני ש וכי – לפני משפט שלם (מפני שירד גשם)."</p> <p>שאלות: מה ההבדל בין "בגלל הגשם" ל"מפני שירד גשם"?</p>
7'	<p>משימה מסדר חשיבה גבוה</p> <p>"הבלש הדקדוקי": מתקנים 4 שלטים שגויים ומסבירים במונחים דקדוקיים ("מהיר" הוא שם תואר, צריך תואר הפועל "מהר").</p>
3'	<p>כרטיס יציאה</p> <p>כותבים סיסמה של עד 6 מילים לשבוע הבטיחות ומסמנים מעל כל מילה את חלק הדיבר שלה.</p>

תוצר: דף "חלקי הדיבר בדרך" ממולא + סיסמה מנותחת

כרטיס יציאה: סיסמה של עד 6 מילים + סימון חלק הדיבר מעל כל מילה.

הבדלה: מתקשים/ות: 4 חלקי דיבר בלבד (ש"ע, ש"ת, פועל, תה"פ). מתקדמים/ות: מוסיפים "שורש אחד – ארבעה חלקי דיבר" (מהירות, מהיר, מיהר, מהר).

גש"ר מאח"ד: ר = רגש – למה סיסמה בגוף "אנחנו" מרגישה פחות כמו פקודה?

הבחירה באחריות - שיעור כפול רב-תחומי

רמה: חט"ב · משך: 90 דק'

מטרות:

- לקשר בין "הדרך" כמטאפורה לבחירות בספרות ובין הבחירה המעשית בצומת
- ללמוד את עקרון חובת המניעה מתוך "מעקה" ו"בור" ולתרגם אותו למרחב הציבורי של היום
- לכתוב פסקת טיעון עם מילות קישור של סיבה, תוצאה וניגוד
- לנתח דילמה של לחץ חברתי בששת כובעי החשיבה

הכנה: דף המקורות (מעקה ובור) · דף הטיעון + קטע המידע (תחנה ב') · כלי "כובעי החשיבה" במקרן או 6 כרטיסי צבע · משפט מפתח על הלוח: "בכביש לא מספיק להיות צודקים - צריך להיות חכמים. האחריות על החיים בידיים שלנו."

זמן	מהלך
15'	<p>ספרות - הדרך כבחירה</p> <p>מספרים במילים שלנו את הרעיון של השיר המפורסם של רוברט פרוסט: הולך עומד ביער מול דרך שמתפצלת לשתיים, בוחר בדרך שפחות הלכו בה, ויודע שהבחירה הזאת תשנה הכול. (אין צורך לקרוא את השיר כולו - מספיק הרעיון). דיון: בספרות, לבחור בדרך משלך יכול להיות אומץ. בצומת אמיתי - "הדרך שלי" במובן של חצייה באדום או קיצור דרך בין מכוניות היא סכנה. המורה: "בשיר, השביל שפחות הולכים בו מוביל לחיים מעניינים. בכביש, יש דרך משותפת אחת - וכולנו צריכים ללכת בה כדי שכולם יחזרו הביתה."</p> <p>שאלות: מתי "ללכת בדרך משלך" היא תכונה טובה? · מתי סטייה מהדרך המשותפת הופכת לסכנה? · מי עוד "הולך" איתכם בדרך כשאתם חוצים?</p>
20'	<p>תנ"ך - המעקה והבור</p> <p>לומדים בחברות את שני המקורות (מעקה - דברים כ"ב ח'; בור - שמות כ"א ל"ג-ל"ד) וממלאים את הטבלה: מה המפגע המקורי, מה המקבילה היום, מי אחראי/ת. מעקה מודרני = קסדה, חגורה, טלפון בתיק בזמן חצייה. בור מודרני = קורקינט שהושלך על המדרכה, אופניים שחוסמים רמפה. שאלת עומק: למה נאמר "כי יפל הנפל" - הוא עוד לא נפל? המורה: "התורה לא מחכה לתאונה כדי לקבוע מי אשם. היא דורשת למנוע מראש. זו חובת המניעה."</p> <p>שאלות: למה בעל הבור אחראי, ולא מי שנפל? · מה "בור" שאני עלול/ה ליצור בלי לשים לב? · רש"י מסביר (בעקבות חז"ל) שמי שנפל "ראוי ליפול" - ובכל זאת שלא ייפול בגללך. מה המשמעות לגבינו?</p>
20'	<p>לשון - פסקת טיעון</p> <p>קוראים את קטע המידע הקצר על הסחת דעת. השאלה: "האם צריך לקנוס הולכי רגל שמסמסים בזמן חציית כביש?" כל תלמיד/ה כותב/ת 4-5 משפטים: טענה, שני נימוקים, הסתייגות/טיעון נגד והפרכה, סיכום. חובה: 2 מילות סיבה/תוצאה + מילת ניגוד/ויתור אחת. הכלי באתר בודק את מילות הקישור.</p> <p>המורה: "טיעון טוב לא מתעלם מהצד השני - הוא מציג אותו ועונה לו. בשביל זה יש "מנגד" ו"אף על פי כן".</p> <p>שאלות: איזה נימוק הכי חזק? למה? · איזו מילת קישור שינתה את המשמעות?</p>
30'	<p>כובעי החשיבה - אלון ברמזור</p> <p>מציגים את הדילמה של אלון (או של רוני). 6 קבוצות - כובע לכל קבוצה, 6 דקות עבודה עם שאלות הכובע; נציגים מציגים לפי סדר: לבן, אדום, שחור, צהוב, ירוק - והכחול מסכם. דגש: הכובע האדום לגיטימי (לחץ, פחד לפספס), אבל הוא לא מחליט לבד. המורה: "הכובע האדום אומר לנו מה אנחנו מרגישים. הכובע השחור אומר מה עלול לקרות. הכחול שואל: מה נכון לעשות עם שניהם?"</p> <p>שאלות: מה היה קורה אם אלון היה מקשיב רק לכובע האדום? · איזה פתרון ירוק הכי ריאלי בעיניכם? · מתי אתם הייתם "החבר בטלפון"?</p>
5'	<p>סיכום החיבור</p> <p>המורה מחבר/ת: ספרות - הדרך כבחירה; תנ"ך - חובת מניעה; לשון - לנסח עמדה מנומקת; כובעים - לחשוב רגע לפני שבחרים.</p> <p>המורה: "התחלנו בשביל ביער וסיימנו ברמזור. בשני המקומות - הבחירה שלנו."</p>

תוצר: טבלת "מעקה ובור" + פסקת טיעון + לוח הכובעים של הכיתה

כרטיס יציאה: משפט אחד שמשלב מילת סיבה/תוצאה ומסקנה מהמעקה או מהכובעים: "מחר בדרך לבית הספר _____, מפני ש_____".
יצרה: רות ראש בן ישי · בדרך בטוחה – שבוע הבטיחות בדרכים

הבדלה: כתיבה: מתקשים/ות מקבלים שלד משפטים; מתקדמים/ות מוסיפים טיעון נגד והפרכה. אפשר לפצל לשני שיעורים של 45 (ספרות+תנ"ך / לשון+כובעים).

 גש"ר מאח"ד: ש = שייכות לדרך המשותפת, מ = משמעות (חובת המניעה), ח = חשיבה (כובעים). עש"ן ד"ק לפני החלטה בלחץ: עוצרים, נושמים – ורק אז בוחרים.

מי החשוד? – הסקה, ראיות ודוח מנומק

רמה: חט"ע • משך: 45 דק'

מטרות:

- להבחין בין עובדה, פרשנות ודעה בעדויות
- להסיק מסקנה על סמך כמה עדויות ולזהות סתירות
- לכתוב דוח קצר ומנומק עם מילות קישור של מסקנה

הכנה: "מי החשוד?" במקרן • דף עדויות מודפס לכל קבוצה (אפשר להדפיס מהאתר) • מרקרים בשלושה צבעים: עובדה / פרשנות / דעה

זמן	מהלך
5'	<p>פתיחה – עדות אחת, שלוש קריאות</p> <p>המורה מקריא/ה משפט: "הוא נסע כמו משוגע, בטח איחר לעבודה." שואלים: מה כאן עובדה? (כמעט כלום).</p> <p>המורה: "במשפט, שופט/ת לא יכול/ה להסתמך על "בטח". היום נעבוד כמו חוקרי תאונות."</p> <p>שאלות: מה ההבדל בין "נסע מהר" ל"נסע 60 קמ"ש"?</p>
20'	<p>חקירה בקבוצות</p> <p>קוראים את תיאור המקרה ו-5 העדויות. מסמנים בצבעים: עובדה, פרשנות, דעה. עונים על שאלות החקירה וממלאים "לוח ראיות": מי עבר/ה על הכללים, ואיזה משפט מוכיח זאת.</p> <p>המורה: "כל טענה צריכה ראיה – ציטוט מעדות."</p> <p>שאלות: איזו עדות הכי אמינה? למה? איפה יש סתירה בין עדויות? • מה חסר לנו כדי להיות בטוחים לגמרי?</p>
12'	<p>דוח החוקר/ת</p> <p>כל תלמיד/ה כותב/ת דוח של 5-6 משפטים: מה קרה, מי אחראי/ת, שתי ראיות, ומה היה מונע את התקרית. חובה: "לפי עדותו/ה של... ", "מכאן ש...", "לעומת זאת..."</p>
8'	<p>דין ומניעה</p> <p>משחזרים: באיזו נקודה בדיוק אפשר היה למנוע את התקרית? מקשרים לחובת המניעה ("מעקה").</p> <p>המורה: "רוב התאונות אינן "מזל רע". כמעט תמיד יש רגע שבו בחירה אחרת הייתה משנה הכול."</p> <p>שאלות: מה האחריות של מי ש"רק ראה"?</p>

תוצר: לוח ראיות + דוח חוקר/ת מנומק

כרטיס יציאה: "הראיה החזקה ביותר במקרה הייתה ____, כי ____."

הבדלה: אפשר לתת לחלק מהקבוצות רק 3 עדויות. מתקדמים/ות כותבים גם את "עדות ההגנה" של החשוד/ה ומפריכים אותה.

אפר"ת: אירוע – פרשנות – רגש – תגובה. מבחינים בין מה שקרה לבין מה שחושבים עליו.

הבחירה באחריות – לילה, מסיבה והחלטה אחת

רמה: חט"ע · משך: 90 דק'

מטרות:

- לבחון אחריות אישית ואחריות כלפי אחרים בהחלטות נהיגה ונסיעה
- לנתח את "ולא תשים דמים בבייתך": ההבדל בין תאונה בלתי נמנעת לרשלנות
- לכתוב טיעון מורכב (טענה, נימוקים, טיעון נגד והפרכה) על פי שני מקורות מידע
- לנתח דילמה של לחץ קבוצתי בששת כובעי החשיבה ולתכנן "אסטרטגיית יציאה"

הכנה: כלי "כובעי החשיבה" – הדילמה של עומר · קטע המידע (תחנה ב') + טקסט עמדה קצר שהמורה בוחר/ת · דף "אסטרטגיית יציאה" – מה אומרים כדי לא לעלות לרכב

זמן	מהלך
15'	<p>ספרות – הקול היחיד בקבוצה</p> <p>מספרים במילים שלנו את רעיון השיר על שתי הדרכים ביער, ושואלים: מה קורה כשהבחירה היא לא רק שלי – כשכל הקבוצה כבר הולכת בדרך אחת? מבקשים מהתלמידים להיזכר ביצירה (ספר, סרט, מחזה) שבה דמות אחת נשארה לבד מול קבוצה.</p> <p>המורה: "לבחור לבד מול קבוצה זה אחד הדברים הקשים בעולם. זו גם ההגדרה של מנהיגות."</p> <p>שאלות: מה גורם לאדם לוותר על הקול שלו בתוך קבוצה? · מה עוזר לו לשמור עליו?</p>
20'	<p>תנ"ך – "ולא תשים דמים בבייתך"</p> <p>לומדים את פסוק המעקה ומדגישים את "ולא תשים דמים בבייתך": האחריות היא על הבית שלי – גם על מה שקורה לאחרים בגלל מה שלא עשיתי. מבחינים בין תאונה שאי אפשר היה למנוע ובין רשלנות: נהיגה אחרי שתייה, מהירות מופרזת, טלפון ביד. מקרים לדיון: מי אחראי/ת אם חבר/ה נוהג/ת אחרי שתייה ואני יושב/ת לידו/ה?</p> <p>המורה: "המעקה הוא לא רק בשבילי. הוא בשביל מי שעוד יעלה לגג."</p> <p>שאלות: מה ההבדל בין "לא ידעתי" ובין "לא רציתי לדעת"? · האם יש אחריות למי שרק עלה לרכב?</p>
25'	<p>לשון – טיעון משני מקורות</p> <p>קוראים את קטע המידע ואת טקסט העמדה. כותבים טיעון של פסקה אחת לפחות (6-8 משפטים): "האם בני ובנות נוער צריכים לשאת באחריות למנוע מחבר/ה לנהוג אחרי שתייה?" – טענה, שני נימוקים מבוססים על המקורות, טיעון נגד והפרכה, סיכום. מקפידים על ציטוט ועל ציון המקור ("לפי קטע המידע...").</p> <p>המורה: "כתיבה טיעונית ברמה גבוהה לא צועקת – היא מביאה ראיות ומודה בקושי."</p> <p>שאלות: איזה טיעון נגד הכי קשה להפריך?</p>
25'	<p>כובעי החשיבה – עומר ב-3 לפנות בוקר</p> <p>מציגים את הדילמה של עומר. עובדים ב-6 קבוצות; לכובע הלבן מחלקים את העובדות (אלכוהול משפיע על זמן התגובה ועל שיקול הדעת גם כשמרגישים טוב; לנהגים צעירים וחדשים יש מגבלה מחמירה במיוחד). הכובע הירוק מתכנן "אסטרטגיית יציאה" – משפטים מדויקים שעומר יכול להגיד, וגם דרך לעצור את הנסיעה כולה (מפתחות, הורים, מונית משותפת).</p> <p>המורה: "השאלה היא לא רק "לעלות או לא". השאלה היא איך מצילים את כל מי שנמצא שם."</p> <p>שאלות: למה כל כך קשה להגיד "אני לא עולה"? · מה תגיד/י בדיוק? נסחו משפט אחד שאפשר להגיד בקול רם. · מה אפשר לסכם מראש, לפני שיוצאים למסיבה?</p>
5'	<p>סיכום – "המשפט שלי"</p> <p>כל תלמיד/ה כותב/ת בכרטיס את המשפט שיגיד/תגיד אם יהיה/תהיה במצב של עומר – ושומר/ת אותו בטלפון.</p>

תוצר: טיעון מבוסס מקורות + "אסטרטגיית יציאה" כיתתית

כרטיס יציאה: "אם אהיה במצב של עומר, אגיד: ____."

הבדלה: אפשר לבחור בין טיעון לבין סקירה ממזגת קצרה של שני המקורות. לבגרות: לעבוד לפי מחוון הטיעון.

⚠️ לווּדָא: נתוני האלכוהול המותר לנהגים צעירים וחדשים – לווּדָא את המספרים העדכניים לפני השיעור.

רמה: חט"ע • משך: 45 דק'

מטרות:

- להבין איך תכנון המרחב משפיע על התנהגות משתמשי הדרך
- לתכנן צומת בטוח ולנמק כל החלטה
- לנסח הצעה קצרה להנהלה/לרשות המקומית

הכנה: משימת "הצומת הבטוח" באתר • מפת אזור בית הספר (מודפסת או במקרן)

זמן	מהלך
8'	<p>פתיחה – הרחוב מדבר</p> <p>שואלים: למה בכיכר נוסעים לאט יותר מאשר ברמזור? למה ליד בית ספר צובעים את הכביש? מסבירים: תכנון טוב "מבקש" מאיתנו לנהוג נכון.</p> <p>המורה: "רחוב טוב לא סומך רק על חוקים – הוא בנוי כך שהבחירה הבטוחה היא גם הבחירה הקלה."</p> <p>שאלות: איפה ליד בית הספר הבחירה הבטוחה היא לא הקלה?</p>
20'	<p>תכנון בקבוצות</p> <p>כל קבוצה פותרת את משימת "הצומת הבטוח": ממקמת אמצעים ועונה ל-6 האתגרים. אחר כך מסמנים 2 נקודות מסוכנות על מפת האזור האמיתי.</p> <p>שאלות: איזה אמצעי עולה מעט ומציל הרבה?</p>
12'	<p>הצעה לשיפור</p> <p>כל קבוצה כותבת הצעה של 5 משפטים: הבעיה, המקום, הפתרון, למה הוא יעבוד, ומי יכול לבצע. מצרפים מקרא.</p>
5'	<p>סיכום</p> <p>קבוצה אחת מציגה; הכיתה מצביעה על ההצעה שתישלח להנהלה.</p>

תוצר: מפת צומת עם מקרא + הצעה כתובה לשיפור

כרטיס יציאה: "השינוי הכי חשוב ליד בית הספר שלנו הוא ___, כי ___."

הבדלה: אפשר להשתמש גם ביסודי (כיתות ה'-ו') עם 3 אתגרים בלבד.

מ = משמעות: אנחנו משפיעים על המרחב שלנו.

מלון הדרך – מילים שמגינות עלינו

רמה: עולים • משך: 45 דק'

מטרות:

- להכיר 15–20 מילים חיוניות לבטיחות בדרך, עם ניקוד והשמעה
- לשאול שאלות פשוטות ברחוב ובאוטובוס
- להבין את ההוראות "עצרו, הסתכלו, חצו"

הכנה: "המילון המאויר" באתר • כרטיסי מילים מודפסים • פס מעבר חצייה מנייר דבק על הרצפה

זמן	מהלך
8'	<p>פתיחה – איך אומרים בשפה שלי? מראים 5 תמונות מהמילון (רמזור, מעבר חצייה, מדרכה, אוטובוס, קסדה). כל תלמיד/ה אומר/ת את המילה בשפת הבית, ואז שומעים בעברית. המורה: "המילים שלכם חשובות. היום נוסיף להן את המילים בעברית." שאלות: איך זה נראה בארץ שבה גרתם קודם?</p>
15'	<p>המילון המאויר עוברים על המילון לפי קטגוריות: הרחוב, תמרורים, כלים, פעולות. לוחצים 🗣️, חוזרים בקול, מראים בתנועה. כל תלמיד/ה בוחר/ת 6 מילים למדריך האישי.</p>
12'	<p>משחק תפקידים בזוגות: "בתחנה" – אחד/ת שואל/ת "סליחה, איפה התחנה?", השני/ה עונה. "במעבר החצייה" – המורה אומר/ת "עצרו / הסתכלו / חצו" והקבוצה מבצעת על פס הרצפה. המורה: "לא צריך משפט מושלם. צריך לבקש עזרה ולהבין הוראה."</p>
7'	<p>מילים לבד "האזנה" ו"מילה ותמונה" בפעילויות הלשוניות (רמת עולים).</p>
3'	<p>סיכום כל אחד/ת אומר/ת מילה אחת חדשה שלמד/ה ומשפט: "אני חוצה/חוצה ב...".</p>

תוצר: 6 מילים אישיות ראשונות למדריך הדרך

כרטיס יציאה: להגיד ולהראות: עוצרים – מסתכלים – חוצים.

הבדלה: לפי רמת השפה: ממילה בודדת עד משפט שלם. אפשר להיעזר בתרגום במילון (אנגלית/רוסית/צרפתית).

ש = שייכות: השפה היא גשר לרחוב החדש. 🇮🇱

מדריך הדרך שלי - חוברת אישית וסיור מדומה

רמה: עולים • משך: 90 דק'

מטרות:

- לבנות חוברת אישית מאוירת עם המילים, הכללים והמשפטים החשובים לדרך
- לתרגל שיח בסיסי בעברית במצבי דרך
- להשוות בין כללי הדרך בארץ המוצא ובארץ (למשל: צד הנסיעה)

הכנה: "מדריך הדרך שלי" באתר (מחולל החוברת) • מדפסת או מקרן • "הדרך שלי לארץ" - להשוואה

זמן	מהלך
10'	חזרה - המילון משחק "מילה ותמונה" ו"האזנה" - 10 מילים מהשיעור הקודם.
15'	שם ושם - איך זה היה שם? שיחה במעגל: איך הלכתם לבית הספר בארץ הקודמת? באיזה צד נוסעים שם? מה שונה כאן? מסמנים בטבלה "שם / קאן". המורה: "בארץ נוסעים בצד ימין - לכן כשחוצים, מסתכלים קודם שמאלה." שאלות: מה היה לכם קשה בהתחלה ברחוב בארץ?
30'	בונים את החוברת כל תלמיד/ה ממלא/ה את מחולל "מדריך הדרך שלי": שם, איך אני מגיע/ה, 6 מילים, ארבעת צעדי החצייה, משפטים לאוטובוס ולבקשת עזרה, ההבטחה שלי. מדפיסים ומקפלים.
5'	הפסקת תנועה "רמזור אנושי" בעברית: המורה אומר/ת צבע, הכיתה מבצעת.
20'	סיור מדומה בכיתה מסדרים בכיתה "רחוב": מדרכה, מעבר, תחנה. כל תלמיד/ה עובר/ת את המסלול עם החוברת ואומר/ת בכל תחנה את המשפט המתאים.
10'	סיכום כל אחד/ת מציג/ה עמוד אחד מהחוברת. לוקחים הביתה ומראים למשפחה.

תוצר: חוברת "מדריך הדרך שלי" מודפסת ומקופלת

כרטיס יציאה: להראות עמוד אחד מהחוברת ולקרוא אותו בקול.

הבדלה: אפשר לכתוב בחוברת גם בשפת הבית. לצעירים: לצייר במקום לכתוב.

גש"ר מאח"ד: ש = שייכות, א = אמונה ביכולת. מעש"ה: לשתף את המשפחה.

אני הולך/הולכת בבטחון - סיפור חברתי ורצף

רמה: חנ"מ • משך: 45 דק'

מטרות:

- להכיר את רצף החצייה: עוצרים - מסתכלים - מקשיבים - חוצים
- להבחין בין התנהגות בטוחה ללא בטוחה בתמונה
- להשתמש במילים קבועות בכל פעם

הכנה: "פשוט ובטוח" באתר במקרן • כרטיסי תמונה גדולים • פס מעבר חצייה על הרצפה

זמן	מהלך
5'	מעגל בוקר שיר/מחזאות כפיים: "עוצרים (עוצרים בתנועה) - מסתכלים (סיבוב ראש) - מקשיבים (יד לאוזן) - חוצים (הליכה במקום)".
10'	הסיפור החברתי קוראים יחד "אני הולך/ת ברחוב" - כרטיס אחר כרטיס, עם 🗣️. כל תלמיד/ה מצביע/ה על התמונה. המורה: "אני הולך/ת ליד מבוגר/ת. אני עוצר/ת ליד המדרכה."
10'	סדרו את הצעדים משחק הרצף: לוחצים על הצעדים לפי הסדר. חוזרים 2-3 פעמים.
10'	בטוח או לא בטוח? תמונה גדולה - כל התלמידים מרימים 👍 או 🙋. ואז לוחצים במסך.
8'	תרגול בגוף כל תלמיד/ה עובר/ת את פס החצייה עם המורה ואומר/ת את ארבעת הצעדים.
2'	סיום מדבקה/חותמת "הולך/ת בטוח/ה".

תוצר: כרטיס "ארבעת הצעדים שלי" עם מדבקה

כרטיס יציאה: להראות בתנועה את ארבעת הצעדים.

הבדלה: מילים קבועות, חזרה רבה, אפשר תקשורת חלופית (הצבעה על תמונה).

עש"ן ד"ק: עוצרים ונושמים לפני שחוצים. 🏠

הדרך שלנו – תחנות חוויה (בשני חלקים עם הפסקה)

רמה: חנ"מ • משך: 90 דק'

מטרות:

- לתרגל את רצף החצייה בסביבה מדומה
- לזהות תמרורים ומילים בסיסיות (רמזור, מעבר חצייה, מדרכה, קסדה, חגורה)
- לבחור התנהגות בטוחה במצבים מוכרים

הכנה: 3 פינות בכיתה: "רמזור", "אוטובוס" (כיסאות בשורה), "מילים ותמונות" • בינגו 3x3 (חנ"מ) מודפס • "פשוט ובטוח" במקרן

זמן	מהלך
10'	פתיחה מעגל + סיפור חברתי קצר. כל תלמיד/ה בוחר/ת מדבקת צבע לקבוצה.
20'	פינה 1: הרמזור משחק "רמזור אנושי" ומשחק "חוצים בטוח" (רמת חנ"מ – 3 צעדים).
20'	פינה 2: באוטובוס יושבים בשורה, "חוגרים" (חגורה מבד), עולים ויורדים לפי התור, מתרגלים: "סליקה", "תודה".
10'	הפסקה ותנועה הפסקת תנועה: "רמזור אנושי" – אדום עוצרים, צהוב הולכים לאט במקום, ירוק צועדים במקום. שתייה ושירותים.
20'	פינה 3: בינגו מילים בינגו 3x3 – כל המילים שנשלפות נמצאות על כל לוח. המורה מראה/ת תמונה וגם אומר/ת.
10'	סיום כל תלמיד/ה מקבל/ת תעודה "אני יודע/ת לחצות בבטחה".

תוצר: לוח בינגו ממולא + תעודה

כרטיס יציאה: להצביע על תמונה של התנהגות בטוחה אחת.

הבדלה: לפי צורך – קבוצות קטנות עם סייע/ת לכל פינה.

גש"ר מאח"ד: ג = גוף (תנועה), ש = שייכות.

יום שיא: "הצומת שבין מילים לחיים" - מרכז למידה נודד

רמה: חט"ב-חט"ע • משך: 180 דק'

מטרות:

- לחוות שלוש זוויות על אחריות בדרך: מקורות, שפה ומדע
- לעבוד בקבוצות קבועות ולהציג תוצרים
- לסכם בדיון "משפט הציבור" בששת הכובעים

הכנה: 3 שולחנות/פינות מסומנים א', ב', ג' + דפי התחנות • סרגל 30 ס"מ לכל זוג (תחנה ג') • טיימר במקרן – "סבב התחנות" באתר • 6 כרטיסי צבע / כובעים

זמן	מהלך
25'	<p>מליאת פתיחה – הצומת הספרותי</p> <p>רעיון השיר על שתי הדרכים ביער (במילים שלנו), ודיון: בספרות – לבחור בדרך משלך; בכביש – ללכת בדרך המשותפת כדי שכולם יחזרו הביתה. מחלקים ל-3 קבוצות קבועות.</p> <p>המורה: "היום תעברו שלוש תחנות – בכל אחת תגלו עוד צד של אותה שאלה: מה זה להיות אחראי/ת בדרך?"</p> <p>שאלות: מה ההבדל בין חופש לבחור ובין חופש לסכן?</p>
60'	<p>סבב תחנות (3×20')</p> <p>קבוצה 1: א' → ב' → ג' • קבוצה 2: ב' → ג' → א' • קבוצה 3: ג' → א' → ב'. בכל תחנה יש דף הנחיות ותוצר. הטיימר באתר מצלצל בסוף כל סבב.</p> <p>שאלות: תחנה א': בונים מעקה – טבלת המקורות • תחנה ב': ניסוח טיעון – עם מילות קישור חובה • תחנה ג': ניסוי הסרגל הנופל + משחק זמן התגובה</p>
15'	<p>הפסקה</p> <p>הפסקה. הקבוצות משאירות את התוצר על השולחן ועוברות לתחנה הבאה לפי טבלת הסבב.</p>
45'	<p>משפט הציבור בששת הכובעים</p> <p>הדילמה של רוני (אופניים חשמליים, מבחן, אדום, כולם חוצים). כל קבוצה מקבלת שני כובעים; נציגים מציגים לפי הסדר והכובע הכחול (המורה או קבוצה נבחרת) פוסק.</p> <p>המורה: "אנחנו לא שופטים את רוני – אנחנו מתאמנים בשבילנו, לפני שנעמוד שם."</p> <p>שאלות: מה מהתחנות עזר לכם בדיון? (המעקה? המטרים "העיוורים"?)</p>
15'	<p>רפלקציה ותוצר אישי</p> <p>כרטיס יציאה: משפט אחד עם מילת סיבה/תוצאה מתחנה ב', ומסקנה אחת מתחנה א' או ג' – על הדרך שלי מחר בבוקר. מוסיפים את התוצרים לקיר הכיתה.</p>

תוצר: טבלת מעקה ובור, פסקת טיעון, טבלת הניסוי + חישוב, לוח הכובעים

כרטיס יציאה: "מחר בבוקר בדרך לבית הספר ____, כי ____ (מתחנה ____):".

הבדלה: אפשר לפרוס על 4 שיעורים. לעולים: דפי התחנות עם משפטי עזר; ליסודי: תחנה ג' בלי חישוב, רק השוואה.

מעש"ה בקבוצה: כל אחד/ת מקבל/ת תפקיד (קורא/ת, כותב/ת, מודד/ת, מציג/ה).